DATOS IDENTIFICATIVOS				
Lingua e literatura: Español				
Materia	Lingua e literatura: Español			
Código	O05G120V01603			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Acuña Ferreira, Antonia Virginia			
Profesorado	Acuña Ferreira, Antonia Virginia			
Correo-e	virginia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Pretendemos que o alumnado adquira unha boa competencia lingüística e literaria do español e para alcanzar este obxectivo traballaremos as destrezas que entran en xogo no proceso comunicativo: a capacidade lectora, a expresión oral, a expresión escrita e a análise e interpretación de textos orais e escritos.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuír á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
C5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias
C8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria
C10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e lexislativos da actividade educativa
C11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula

C13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais
C14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática
C15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales
C16	Deseñar, planificar e evaluar a actividade docente e a aprendizaxe no aula
C17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria
C30	Desenvolver e evaluar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes
C37	Desenvolver e evaluar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
C43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación
C44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil
C45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura
C46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente
C47	Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino
C48	Fomentar a lectura e animar a escribir
C49	Coñecer as dificultades para a aprendizaxe das linguas oficiais de estudantes doutras linguas
C50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües
C51	Expresarse, oralmente e por escrito nunha lingua estranxeira
C52	Desenvolver e evaluar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
C53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D9	Traballo en equipo
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D18	Creatividade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e da comunicación.	A1 A2 A5	B3 B5 B11	C11 C15 C43 C46 C47 C48 C49 C50	D1 D3
Coñecer o currículo escolar da lingua española e da súa literatura.	A1 A2 A3	B1 B2 B3	C5 C8 C10 C17 C30 C37 C43 C44 C45 C48 C53	D1 D2 D16 D18
Adquirir coñecementos referidos aos procedementos de ensinanza-aprendizaxe da lingua española como medio de comunicación.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B10 B11	C5 C8 C11 C15 C16 C17 C30 C37 C47 C49 C50 C52	D1 D3 D14 D16

Saber aplicar estratexias didácticas para mellorar o proceso de desenvolvemento das habilidades lingüísticas de expresión e comprensión oral.	A1 A2 A3 A5	B1 B3 B11	C5 C8 C11 C43 C46 C49 C51 C53	D1 D2 D3 D14 D16
Coñecer o proceso de aprendizaxe da lingua escrita e da súa ensinanza.	A1 A2 A3 A5	B1 B3 B10	C5 C8 C11 C45 C46 C47 C48 C49 C50	D1 D2 D3 D14 D16
Desenvolver estratexias didácticas para a comprensión do texto escrito e promover a creatividade.	A1 A2 A3 A5	B1 B10 B11	C5 C14 C16 C30 C37 C43 C47 C52 C53	D1 D2 D3 D14 D16 D18
Coñecer e empregar adecuadamente recursos para fomentar a letura como fonte de pracer e de enriquecemento persoal.	A1 A2 A3 A5	B1 B3 B10 B11	C5 C8 C11 C14 C15 C16 C17 C45 C46 C48	D1 D3 D16
Desenvolver e avaliar contidos do currículo empregando recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B5 B10	C5 C8 C13 C14 C16 C17 C30 C37 C43	D1 D9 D14 D15 D16

Contidos

Tema	
1. O currículo escolar á luz dos principios básicos da linguaxe e da comunicación.	1.1. O enfoque comunicativo do ensino de linguas 1.1.1. A competencia comunicativa e o estudio do uso lingüístico: Etnografía da fala, Análise conversacional, Sociolingüística, Pragmática e Lingüística do texto. 1.1.2. A lingua no currículo de Educación Primaria. 1.2. As habilidades lingüísticas/comunicativas. 1.2.1. Oralidade e escritura. 1.2.2. A expresión e a comprensión oral. 1.2.3. A expresión escrita e a comprensión lectora.
2. Unidade e variedade do español: estándar, sociolectos e rexistros.	2.1. O concepto de lingua estándar. 2.2. Formas de variación lingüística. Os rexistros. O estándar como variedade funcional. 2.3. Actitudes negativas ante as variedades lingüísticas: o papel da escola. 2.4. A diversidade dialectal do español. 2.5. Os sociolectos: algúns estudos sobre diferencias sociais no uso do español.

3. Interpretación e construcción de textos dende o español, sobre todo de textos dos medios de comunicación social, do ámbito académico e da produción literaria	3.1. As propiedades básicas do texto: adecuación, coherencia, cohesión e corrección. 3.2. As secuencias textuais: narración, descripción, exposición e argumentación. 3.3. As tipoloxías textuais: textos literarios e non literarios: 3.3.1. Textos do ámbito académico. 3.3.2. Textos do ámbito periodístico. 3.3.3. Textos literarios. 3.3.4. Formas da comunicación oral pública: o debate, o foro, o coloquio, etc.
4. Literatura, cultura, tradición, innovación.	4.1. Enfoques do ensino da literatura. A literatura no currículo da Educación Primaria. 4.2. A Literatura Infantil e Xuvenil. Concepto, oríxenes e funcións xerais. 4.3. Literatura infantil e oralidade. As recopilacións da tradición oral europea. 4.4. Os distintos xéneros da literatura infantil e xuvenil. Xénero narrativo, lírico e teatral.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas de forma autónoma	14	20	34
Presentación	2	7.5	9.5
Traballo tutelado	8.5	35	43.5
Lección maxistral	26	26	52
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	9	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Realización de actividades de diversa índole, individualmente ou en grupo, para a aplicación práctica dos contidos explicados nas clases maxistrais e a mellora da competencia escrita e lectora: lecturas e documentación sobre o traballo a realizar, análise e redacción de textos, elaboración de propostas didácticas a partir dos contidos ou conceptos explicados, resumos de lecturas, exercicios, etc.
Presentación	Exposición oral sobre o proceso de preparación e/ou os resultados do traballo tutelado, para mellorar as habilidades de comunicación oral.
Traballo tutelado	Elaboración dun traballo en grupo sobre contidos da materia para mellorar as competencias na redacción de textos académicos.
Lección maxistral	Clases maxistrais sobre os contidos da materia. Potenciarase a participación activa do alumnado mediante a formulación de preguntas e a proposta de debates.

Atención personalizada

Metodoloxías	**Descrición**
Resolución de problemas de forma autónoma	Titorías de apoio para a realización das actividades de aplicación práctica dos contidos da materia, especialmente das que se terán en conta para a avaliación.
Traballo tutelado	Estas titorías servirán para orientar ao alumnado sobre o tipo de traballo que desexe realizar, facer un seguimento da súa elaboración e da preparación das exposicións orais.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas de forma autónoma	Valoración dunha das actividades de aplicación práctica dos contenidos da materia, realizada individualmente.	20	A1 A2 A3 A4 A5 B1 B2 B3 B5 B10 B11 C5 C13 C16 C17 C30 C37 C46 C48 C52 D1 D2 D3 D9 D14 D15 D16 D18

Presentación	Valoración da exposición oral sobre a elaboración do traballo en grupo, prestando especial atención ás habilidades de expresión e comunicación oral.	10	A2 A3 A4 A5	B10 B11	C11 C13 C43 C46	D1 D2 D3 D9 D14 D15 D16 D18
Traballo tutelado	Valoración da calidade do traballo académico realizado por grupos sobre algún dos contidos da materia.	30	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B10 B11	C5 C8 C10 C11 C13 C14 C15 C16 C17 C30 C46 C48 C50 C51 C52 C53	D1 D2 D3 D9 D14 D15 D18
Lección maxistral	Valoración da participación activa do alumnado nas sesións expositivas sobre os contidos da materia.	10	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B3 B4 B5	C5 C8 C10 C11 C13 C14 C15 C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C52 C53	D1 D3 D14 D15 D16 D18
Exame de preguntas de desenvolvemento	Valoración das respostas a preguntas de desenvolvemento sobre contidos da materia e/ou da calidade da redacción dun tipo de texto.	30	A1 A3 A4		C5 C8 C10 C11 C15 C43 C44 C45 C46 C47 C49 C50 C53	D1 D2 D3 D14 D16 D18

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todo o alumnado, asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante un exame ou no modo en que se estableza na guía docente).

O alumnado que siga a avaliación continua terá que entregar todas e cada unha das probas para poder ser avaliado nesta modalidade. As partes da materia superadas na 1ª oportunidade non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, como aprobadas nese curso académico.

Os alumnos que non sigan a avaliación continua serán avaliados mediante un exame polo 100% da nota na data oficial marcada polo centro.

AVISO: a detección de plaxio nalgún dos traballos propostos suporá a perda do dereito á avaliación continua.

As datas dos exames pódense consultar na web da Facultade de Ciencias da Educación e Traballo Social.

2ª CONVOCATORIA

Os alumnos que non sigan a avaliación continua, serán avaliados mediante un exame polo 100% da nota na data oficial marcada polo centro.

As datas dos exames pódense consultar na web da Facultade de Ciencias da Educación e Traballo Social.

OBSERVACIÓNS

a. En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT)

b. Para as materias que forman parte do curso ponte, debería incluirse unha referencia específica para ter en consideración a especificidade e experiencia profesional deste colectivo: “Coa finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, planificación, recursos metodolóxicos e sistema de avaliación adaptaranse para alumnado do curso ponte garantindo, en todo caso, a consecución das competencias e resultados de aprendizaxe establecidos neste documento. Abrirase un cartafol específico na plataforma Moovi na cal se informará das tarefas e probas de avaliación que guiarán o desenvolvemento desta materia para alumnado do curso ponte ou profesionais en exercicio”.

Bibliografía. Fontes de información
Bibliografía Básica
Briz, Antonio y Albelda, Marta, **Saber hablar**, 6ª, Aguilar/Instituto Cervantes, 2020
Cassany, Daniel et al., **Enseñar lengua**, Graó, 2003
Escribano, Asunción, **Comentario de textos interpretativos y de opinión**, Arco-Libros, 2008a
Escribano, Asunción, **Comentario de textos informativos**, Arco-Libros, 2008b
Sánchez Lobato, Jesús (coord.), **Saber escribir**, Aguilar/instituto Cervantes, 2006
Yule, George, **El lenguaje**, Akal, 2007
Bibliografía Complementaria
Abascal, Mª Dolores, **La teoría de la oralidad**, Universidad de Málaga, 2004
Alonso Galeano, Arturo, **Enseñar literatura: entre el asombro, la experiencia y la formación**, 2018
Briz, Antonio, **"Lo coloquial y lo formal. El eje de la variedad lingüística"**, 2007
Calsamiglia, H. y Tusón, A., **Las cosas del decir. Manual de análisis del discurso**, 2ª, Ariel, 2007
Capdevila, Carles, **Educar mejor. Once conversaciones para acompañar a familias y maestros**, Arcàdia, 2016
Cerrillo Torremocha, Pedro César, **“La animación a la lectura desde las edades tempranas”**, Biblioteca Virtual Universal, 2007
Cortés Rodríguez, L., **Cómo hacer una exposición oral**, Arco-Libros, 2018
Díez, Antonio y Clemente, Vicente, **Didáctica de la lengua y la literatura para los estudiantes para maestro/a: Saberes previos y reflexión didáctica**, Octaedro, 2017
Fernández Martín, Patricia, **Didáctica de la Lengua Española en Educación Primaria**, Paraninfo, 2019
Fidalgo Redondo, Raquel et al., **Cómo enseñar composición escrita en el aula: un modelo de instrucción cognitivo-estratégico y autorregulado**, Aula Abierta, 2009
Fuentes Rodríguez, C., **Guía práctica de escritura y redacción**, Espasa/Instituto Cervantes, 2020
Fundación Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, **Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes**, http://www.cervantesvirtual.com/, 2018
Fundación del español urgente, **Fundéu BBVA**, www.fundeu.es, 2018
Guerrero Ruiz, Pedro & Mª Teresa Caro (coords.), **Didáctica de la lengua y educación literaria**, Pirámide, 2015
Instituto Cervantes, **Las 500 dudas más frecuentes del español**, Espasa Libros, 2013
Jiménez Fernández, Concepción M., **Didáctica de la literatura en Educación Primaria**, UNIR, 2015
Lomas, Carlos (coord.), **Fundamentos para una enseñanza comunicativa del lenguaje**, Graó, 2015
Loureda Lamas, Óscar, **Nuevas perspectivas para el análisis del texto**, Universidad de Murcia, 2010
Martín Vegas, Rosa Ana, **Recursos didácticos en lengua y literatura**, Síntesis, 2015
Martín Vegas, Rosa Ana, **Desarrollo de la competencia lingüística y literaria en la educación primaria**, Síntesis, 2018
Mata Anaya, Juan et al. (eds.), **Didáctica de la lengua y la literatura**, Pirámide, 2015
Mendoza Fillola, Antonio (coord.), **Didáctica de la lengua y la literatura para primaria**, Prentice Hall, 2003
Mendoza Fillola, Antonio, **Función de la literatura infantil y juvenil en la formación de la competencia literaria**, Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, 2008
Muñoz-Basols, Javier, Moreno, Nina, Taboada, Inma y Lacorte, Manel, **Introducción a la lingüística hispánica actual: teoría y práctica**, Routledge, 2017
Nisbet, J. y J. Shucksmith, **Estrategias de aprendizaje**, 4ª, Santillana, 1994
Ong, Walter, **Oralidad y escritura. Tecnologías de la palabra**, 2ª, Fondo de Cultura Económica, 2016

Palou, Juli, Bosch, Carmina y Carreras, Montserrat (coords.), **La lengua oral en la escuela. 10 experiencias didácticas**, Graó, 2005

Real Academia Española, **Enclave RAE**, https://enclave.rae.es/, 2019

Rienda, José, **Claves de la composición escrita**, Pirámide, 2015

Sánchez Abchi, Verónica et al., **Producción escrita y dificultades de aprendizaje**, Graó, 2013

Tascón, Mario (dir.), **Escribir en Internet. Guía para los nuevos medios y las redes sociales**, Galaxia Gutemberg / Fundéu BBVA., 2012

VVAA, **Hablar en clase. Cómo trabajar la lengua oral en el centro escolar**, Graó, 2005

Yubero Jiménez, Santiago et al (coords.), **Las bibliotecas en la formación del hábito lector**, Universidad de Castilla-La Mancha, 2015

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Lingua española/P02G120V01303

Outros comentarios

Esta materia forma parte dunha Facultade comprometida coa sustentabilidade do medio ambiente e das persoas. De acordo con esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas baseadas en materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).